

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 26.05.1983, sp. zn. 4 Cz 24/83, ECLI:CZ:NS:1983:4.CZ.24.1983.1

Číslo: 3/1985

Právní věta: Podpora pri narodení dieťaťa (pôrodné je osobným nárokom matky poskytovaným z prostriedkov nemocenského poistenia. Slúži na zadováženie osobných potrieb matky pri pôrode ako aj na zadováženie rozličných potrieb pre novonarodené dieťa. Pri stanovení výživného maloletého dieťaťa možno brať do úvahy iba tú časť pôrodného, ktorá je úmerná nákladom spojeným s obstaraním výbavičky dieťaťa.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 26.05.1983

Spisová značka: 4 Cz 24/83

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Nemocenská, Rozhodnutí soudu, Výživné dítěte

Předpisy: 54/1956 Sb. 94/1963 Sb. § 85
§ 96 88/1968 Sb. § 13

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Okresný súd v Nitre zastavil konanie o určenie otcovstva k maloletým M. B. a T. B. po tom, čo došlo k určení otcovstva žalovaného súhlasným vyhlásením rodičov, a rozhodol už iba o úprave práv a povinností rodičov k deťom. Zveril deti do výchovy matke a otca detí zaviazal platiť na ich výživu po 250 Kčs mesačne na každé dieťa od ich narodenia. Dlhé výživné v sume 2620 Kčs zaviazal súd otca detí splácať spolu s bežným výživným po 100 Kčs mesačne pod stratou výhody splátok počnúc od novembra 1981.

Na odvolanie matky detí a ich opatrovníka Krajský súd v Bratislave svojím rozsudkom zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa bežného výživného a zaviazal otca detí platiť na ich výživu po 350 Kčs mesačne na každého z nich; v časti týkajúcej sa dlžného výživného rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie a na nové rozhodnutie. V odôvodnení tohoto rozsudku odvolací súd uviedol, že pri určení výživného vychádzal z čistého zárobku otca detí 4130 Kčs mesačne a že pokiaľ ide o náklady na výbavičku pre dieťa, bral ich do úvahy pri určení výšky výživného. Pri určovaní výšky výživného však vo vzťahu k nákladom na výbavičku od celkových nákladov 8000 Kčs odpočítal pôrodné v sume 4000 Kčs. s tým, že len na zvyšku (t. j. 4000 Kčs) sa podieľajú obaja rodičia podľa svojich schopností a možností, a to otec v sume 2400 Kčs, ktorú na tieto špecifické potreby detí otec zaplatí v prvom roku ich života. V zrušujúcej časti rozhodnutia

poukázal na to, že súd prvého stupňa nezistoval, koľko bolo na výživné zaplatené dobrovoľne, bez čoho nie je možné sumu dlžného výživného ustáliť.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal minister spravodlivosti SSR, tak, že uvedeným rozsudkom odvolacieho súdu bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Súd má pri rozhodovaní o výživnom maloletých detí vychádzať z odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa (§ 96 ods. 1 Zák. o rod.), ako aj zo schopností a možností rodičov (§ 85 ods. 2 Zák. o rod.), a prihliadať aj na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará (§ 85 ods. 3 Zák. o rod.)

Pre posúdenie možností a schopností rodičov nezistili však súdy v prejednávanej veci náležite ich zárobkové pomery. Pokiaľ ide o prímý matky detí, vychádzali zo správy jej zamestnávateľskej organizácie, a to iba za obdobie 7 mesiacov, keď v tomto období bola na platenej materskej dovolenke a poberala dávky nemocenského poistenia a nie mzdu. U otca detí súdy zistili prímý len za obdobie 8 mesiacov jeho práce v jednotnom roľníckom družstve. Získanie spoľahlivých poznatkov o skutočných príjmoch rodičov však spravidla v takomto prípade vyžaduje, aby súdy vychádzali z takých správ o ich zárobkoch, ktoré potvrdzujú zárobok za dlhšie obdobie (aspoň jedného roka), najmä keď u otca prímý plynú z jeho pracovného zariadenia ako člena JRD a mohli mať teda značné výkyvy (aj pri práci v pridruženej výrobe JRD).

Ak tak súdy neurobili, malo to za následok, že najmä pokiaľ ide o zárobok otca detí nemali spoľahlivé a dostatočné podklady pre rozhodnutie.

Pre stanovenie výšky výživného bolo treba brať u matky zreteľ aj na to, dokedy poberala mzdu a dávky v materstve a odkedy iba materský príspevok; tieto skutočnosti mohli byť v tejto súvislosti významné.

Pri zistení odvolacieho súdu o tom, že otcov čistý zárobok je 4103 Kčs mesačne, javí sa v súčasnosti výživné na dve deti v sume po 350 Kčs, v ktorom podľa rozhodnutia tohoto súdu je po dobu jedného roka zahrnutá suma 2400 Kčs ako príspevok otca na výbavičku detí, teda vlastne len po 250 Kčs mesačne, prinízke, a to iba dávky v materstve a neskôr len materský príspevok.

Nedôsledne postupoval odvolací súd i pri určovaní nákladov na výbavičku pre dieťa a pri rozhodovaní o tom, v akom pomere ich znáša ten-ktorý rodič. Podrobne sa síce zaoberal základom nároku na výbavičku, nedostatky sa však javia pokiaľ ide o zistenie výšky tohoto nároku a toho, v akom rozsahu sa na jej úhrade podieľal otec detí.

Otázkou úhrady výbavičky sa z podnetu matky dieťaťa zaoberal súd až v odvolacom konaní. Matka špecifikovala jednotlivé predmety výbavičky a uviedla ich ceny. Išlo o výbavičku na dvojničky; náklady na ňu boli vyčíslené sumou 8000 Kčs. Táto suma však nebola doložená žiadnymi dokladmi alebo inými dôkazmi, hoci to bolo potrebné.

Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že podľa názoru tohoto súdu náklady na výbavičku ako súčasť odôvodnených potrieb dieťaťa majú byť uspokojené aj z tzv. pôrodného, ktoré treba od týchto nákladov celkom odpočítať. Preto zo sumy 8000 Kčs ako celkových nákladov na výbavičku odvolací súd odpočítal sumu 4000 Kčs pôrodného, ktoré dostala matka detí, a až zostávajúcich 4000 Kčs rozvrhol na oboch rodičov. S týmto názorom odvolacieho súdu nemožno celkom súhlasiť.

Nárok na úhradu nákladov na výbavičku, ako správne odvolací súd v odôvodnení rozsudku uvádzal, je nárokom detí, ktorý súd povinní uspokojiť rodičia.

Podpora pri narodení dieťaťa (pôrodné) je však osobným nárokom matky, ktorá porodila dieťa ako pracovníčka alebo rodinná príslušníčka pracovníka; tento nárok vyplýva z nemocenského poistenia (porov. zákon č. 54/1956 Zb. a § 13 zákona č. 88/1968 Zb.) a teda nie je nárokom dieťaťa. Táto podpora, i keď je účelovo určená aj na zaobstaranie rôznych potrieb i pre novorodené dieťa, nie je však výlučne určená len na toto použitie. Slúži napr. aj na zaobstaranie osobných potrieb matky pri pôrode (napr. osobná bielizeň a iné vhodné oblečenie a iné vecné náklady), pričom pôsobí všeobecne ako materiálny stimul pôrodnosti.

Takéto účelové určenie pôrodného našlo už skôr obdobné vyjadrenie v platnej úprave (v zákone č. 99/1948 Zb.); podpora pri narodení dieťaťa bola rozdelená do dvoch samostatných dávok - peňažitá dávka v materstve (§ 32 ods. 3) in natura, prípadne v peňažitej náhrade. Zákon č. 88/1969 Zb. /1/ túto podporu pri narodení dieťaťa síce vyjadruje v jednom peňažitom nároku (§ 13), napriek tomu si však táto podpora zachovala pôvodnú povahu a určenie aj doteraz. Ide teda naďalej o príspevok na úhradu zvýšených výdavkov, ktoré vznikajú rodine (aj neúplnej) pri narodení dieťaťa, nielen na úhradu výbavičky.

Pri tomto účelovom určení podpory pri narodení dieťaťa nemohol odvolací súd celkom odpočítať pôrodné na obidve deti v sume 4000 Kčs od nákladov na výbavičku. Bolo preto možno vziať do úvahy len takú časť pôrodného, ktorá by zodpovedala tomu, ako bolo použité na úhradu skutočných výdavkov na výbavičku, a ktorá je doložená vierohodnými dokladmi.

Z uvedeného vyplýva, že konaním a rozhodovaním odvolacieho súdu bol porušený zákon v ustanoveniach § 6, § 120 ods. 1, § 132 a § 153 ods. 1 O. s. p. v súvislosti s ustanoveniami § 50 ods. 1, § 85, § 86 ods. 1 a § 96 ods. 1 Zák. o rod., ako aj v ustanoveniach § 211 a § 220 ods. 1 O. s. p.

1) v znení zákona č. 99/1972 Zb. a nariadení vlády ČSSR 106/1979 Zb. a č. 9/1982 Zb., ako aj zákonov č. 73/1982 Zb. a č. 57/1984 Zb.